

R.K. Basisschool 't Ruimteschip

Marsstraat 2, 1716 WH Opmeer
Postbus 28, 1715 ZG Spanbroek

Tel: 0226 352552
directie.ruimteschip@skowf.nl
www.bsruimteschip.nl

Waar het kind de ruimte krijgt

Protocol leertijdverkorting

Doel: De procedure leertijdverkorting van SKO West-Friesland is duidelijk voor ouders en school.

Inleiding

Op iedere school zitten hoogbegaafde leerlingenⁱ en sommige van deze leerlingen hebben zowel voor wat betreft hun capaciteiten en didactische prestaties wellicht behoefte aan leertijdverkorting.

Nadenken over verkorting van de schoolperiode vindt pas plaats als compacten en verrijken als maatregelen niet (meer) voldoende zijn.

Voor de leerling en de ouders is leertijdverkorting een ingrijpende beslissing. Hier dient intensief overleg aan vooraf te gaan tussen groepsleerkrachtⁱⁱ, Talentcoachⁱⁱⁱ, ouders en leerling. Voorop staat dat de beslissing in het belang van de leerling en zijn^{iv} ontwikkeling moet zijn. De school neemt op basis van deskundigheid en zicht op de ontwikkeling van de leerling in overleg met de ouders een beslissing.

Omdat we op 't Ruimteschip werken met het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid gebruiken we de richtlijnen van het DHH als uitgangspunt.

Bij leertijdverkorting worden kerndoelen van het basisonderwijs versneld aangeboden. Dit kan op de volgende manieren gerealiseerd worden:

- Tempodifferentiatie op alle vakgebieden: het gevolg is dat de leerling eerder klaar is om naar een hogere groep door te stromen.
- Twee leerstofjaren in één schooljaar verwerken: deze vorm leidt tot vroegde doorstroming naar een hogere groep.
- Eén groep overslaan: bij een zodanige didactische voorsprong op leeftijdsgenoten dat er zonder noemenswaardige kennishiaten kan worden ingestroomd in een hogere groep.

Uitwerking

Bij de afweging spelen de volgende criteria een rol:

1. Basiscriteria
2. Didactische criteria
3. Pedagogische criteria
4. Strategische criteria

Elke groep criteria bestaat uit meerdere aspecten waarnaar gekeken moet worden voordat een evenwichtige beslissing genomen kan worden. Aspecten die een rol spelen zijn: de cognitieve ontwikkeling, de didactische voorsprong, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de leer- en werkstrategieën, de werkhouding (waaronder concentratie, motivatie en leergierigheid), faalangst en onderpresteren. Tevens

wordt er rekening gehouden met de omgevingsfactoren zoals het gezin, de leerkracht en de groep. De school houdt rekening met het welbevinden van de leerling, de visie van de ouders, de leerling en de school.

Als de antwoorden op de basiscriteria een indicatie voor leertijdverkorting vormen, is het zinvol om naar de didactische criteria te kijken. Hoogbegaafdheid alleen is onvoldoende reden om doorstroming naar een hogere groep noodzakelijk te maken. Daarvoor moet er ook een didactische noodzaak bestaan. Zonder deze noodzaak bestaat er een risico op kennishiaten, met als gevolg dat de leerling in de toekomst problemen zou kunnen ondervinden.

Wanneer de antwoorden op de basiscriteria en didactische criteria een indicatie voor leertijdverkorting geven, is het zinvol om naar de pedagogische criteria te kijken. Onder pedagogische criteria worden zaken verstaan als sociaal aansluiting kunnen vinden bij oudere kinderen, emotioneel welbevinden tussen oudere kinderen, de ontwikkeling van werk- en leerstrategieën, onderpresteren, prestatie-motivatie, faalangst etc.

Zodra de eerste drie criteria een indicatie voor leertijdverkorting geven, moet tot slot gekeken worden naar de strategische criteria. Hieronder worden alle aspecten verstaan die niet direct leerlinggebonden maar wel situatiegebonden zijn, zoals welbevinden leerling, pedagogisch klimaat in de ontvangende groep, visie van de ouders en leerling zelf.

Consequenties voor de school bij leertijdverkorting

- Er wordt een plan (met specifieke onderwijsbehoeften van de leerling) opgesteld indien het leerstofaanbod van de groep die overgeslagen wordt voor een deel nog aangeboden en verwerkt moet worden.
- Afstemming van het onderwijsaanbod op de onderwijsbehoeften van de leerling.
- Ongeveer zes weken nadat de leertijdverkorting heeft plaatsgevonden gaan de groepsleerkracht en Talentcoach met de ouders in gesprek. In dit gesprek wordt het effect besproken en wordt er gekeken naar het welbevinden van de leerling, de aansluiting bij de groep, de motivatie voor het leren en de noodzaak tot opnieuw compacten en verrijken.
- De groepsleerkracht heeft in een schooljaar regelmatig contact met de ouders om de ontwikkeling van de leerling te bespreken.
- De leerling en zijn ontwikkeling worden door groepsleerkracht en de Talentcoach (eventueel zorgteam^v) goed in de gaten gehouden.

Stappenplan

1. De hoogbegaafde leerling wordt gesignaleerd m.b.v. observaties (leerlingvolgsysteem), leer-/toetsresultaten of een signaleringsinstrument. De leerkracht is hiervoor primair verantwoordelijk (zie Beleid Hoogbegaafdheid).
2. De groepsleerkracht en Talentcoach komen tijdens een leerlingbespreking tot de conclusie dat compacten en verrijken niet meer voldoende is om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de leerling. Leertijdverkorting in het belang van de leerling wordt in overweging genomen.
3. Ouders worden geïnformeerd over de mate waarin hun kind specifieke zorg nodig heeft omdat het leerstofaanbod onvoldoende aansluit of omdat de ontwikkeling van het kind dreigt te stagneren.
4. Aan de ouders wordt om toestemming gevraagd voor aanvullend onderzoek. (Bijvoorbeeld: invullen signaleringslijsten, doortoetsen, observatie Talentcoach, overleg zorgteam).
5. Met behulp van het CITO LOVS^{vi} wordt het leerrendement bij rekenen en taal (en eventueel technisch lezen) groep 1-2 vastgesteld. Bij groep 3 het leerrendement rekenen, spelling en technisch lezen. Bij groep 4-8 gaat het om het leerrendement bij technisch en begrijpend lezen, spelling en rekenen.
6. De groepsleerkracht vult samen met Talentcoach en ouders het groeidocument in. In dit document worden o.a. de resultaten van de signaleringslijsten, het doortoetsen en de observaties opgenomen.
7. Is er een didactische voorsprong van ongeveer twaalf maanden op de vier vakgebieden: spelling, rekenen, technisch lezen en begrijpend lezen? Dan vult de groepsleerkracht de vragenlijsten bij het signaleringsinstrument in.
8. De groepsleerkracht en Talentcoach doen na overleg een voorstel en zij lichten dit toe of vragen advies in het zorgteam.
9. De beslissing van de school wordt door de groepsleerkracht en Talentcoach met de ouders besproken. Eventueel wordt het aanbod voor het volgende schooljaar besproken. Indien er nog leerstof van de groep die wordt overgeslagen aangeboden en verwerkt moet worden, wordt dit vastgelegd in een plan.
10. Het traject, de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling en het plan worden in een overdracht door de huidige groepsleerkracht met de ontvangende groepsleerkracht besproken.

Tot slot

De school beseft dat de beslissing om de schoolperiode te verkorten, voor de leerling en de ouders, ingrijpend is en willen daarom ook uiterste zorgvuldigheid betrachten in dit traject. Door goed en duidelijk met elkaar te communiceren kan de school tot een verantwoorde beslissing komen.

Het kan zijn dat de leerling niet in aanmerking komt voor leertijdverkorting, maar dat het in een later stadium toch nog een keer moet worden afgewogen.

Wanneer leertijdverkorting wordt overwogen, is het goed om niet overhaast te werk te gaan. Zeker wanneer het zich aan het eind van het jaar aandient. De leerling is niet gediend met een overhaast genomen beslissing.

Uitgangspunt moet altijd zijn dat de leerling recht heeft op onderwijs dat bij hem past, passend bij de arrangementen van de school.

ⁱ Hoogbegaafde leerling = In de praktijk en theorie worden termen gebruikt als talentvolle leerling, excellente leerling, meerbegaafde leerling, (hoog-)begaafde leerling etc. Conform ons Raamwerk Protocol Hoogbegaafdheid gebruiken wij de term hoogbegaafden of hoogbegaafdheid.

ⁱⁱ Waar groepsleerkracht staat, kan bij een duobaan ook groepsleerkrachten worden gelezen.

ⁱⁱⁱ Op 't Ruimteschip is de Talentcoach verantwoordelijk voor uitvoering van het Beleid Hoogbegaafdheid. Hij heeft hiervoor intensief overleg en contact met de intern begeleider die verantwoordelijk is voor de leerlingen-zorg.

^{iv} In dit protocol spreken we over de leerling in mannelijk vorm. Vanzelfsprekend kan hier ook de vrouwelijke vorm worden gelezen.

^v In het zorgteam overleggen de intern Begeleider, de directeur en externe adviseurs (bijvoorbeeld psycholoog, orthopedagoog) over de aanpak van leerlingen waarvoor specifieke hulp nodig is.

^{vi} CITO LOVS = Het Leerling- en OnderwijsVolgSysteem, ontwikkeld door het CITO. Door middel van jaarlijkse toetsen in het midden en aan het eind van het schooljaar wordt de ontwikkeling van leerlingen in beeld gebracht voor Technisch Lezen, Begrijpend Lezen, Spelling en Rekenen.